

สารวุฒิสภา

ฉบับที่ 5 : ปีที่ 5 พฤษภาคม 2540

ISSN 0858-6993

ภาพถ่าย

กิจกรรมสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

วันที่ 9-11 พฤษภาคม 2540 วุฒิสภาและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา จัดการสัมมนา เรื่อง "ทิศทางของรัฐธรรมนูญฉบับใหม่" ณ โรงแรมเฟลิกซ์ ริเวอร์-แคว จังหวัดกาญจนบุรี โดยมีสมาชิกวุฒิสภาเข้าร่วมการสัมมนา จำนวน 133 คน

วันที่ 12 พฤษภาคม 2540 วุฒิสภา เป็นเจ้าภาพลดพระอภิธรรม ศพ ศ. สมภพ โหตระกิตย์ สมาชิกวุฒิสภา ณ ศาลาชาวลิตธำรง วัดธาตุทอง กรุงเทพมหานคร

สรุป พิเศษ

สรุปผลการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ ในรอบเดือนเมษายน 2540 (ครั้งที่ 9 - 10)

ในรอบเดือนเมษายนที่ผ่านมา มีการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ 2 ครั้ง ซึ่งเป็นการประชุม ครั้งที่ 9 วันอังคารที่ 1 เมษายน และครั้งที่ 10 วันพุธที่ 9 เมษายน 2540 โดยมีเรื่องที่น่าสนใจ คือ

1. สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญที่ได้รับเลือกตั้งจากรัฐสภา แทนตำแหน่งที่ว่าง

โดยที่ นายทองใบ ทองเปาด์ สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ ประเภทผู้เชี่ยวชาญ สาขากฎหมายมหาชน ได้ลาออกจากตำแหน่ง ดังนั้น ในคราวประชุมครั้งที่ 9 วันอังคารที่ 1 เมษายน 2540 ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ จึงได้แจ้งต่อที่ประชุม ทราบถึงมติของรัฐสภา ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญแทนตำแหน่งที่ว่าง โดยในวันพุธที่ 26 มีนาคม 2540 ที่ประชุมรัฐสภาได้ลงมติเลือก รองศาสตราจารย์ มนต์รี รูปสุวรรณ เป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ ประเภทผู้เชี่ยวชาญ สาขากฎหมายมหาชน แทนตำแหน่งที่ว่าง

จากนั้น ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญจึงได้ให้สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญที่ได้รับเลือกตั้ง แทนตำแหน่งที่ว่าง กล่าวปฏิญาณตนก่อนเข้ารับหน้าที่ตามมติของที่ประชุม

2. การพิจารณาดังกรณีการแทนตำแหน่งที่ว่าง

สืบเนื่องจากการลาออกจากตำแหน่งสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญของ นายทองใบ ทองเปาด์ เป็นผลให้กรณีการในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ และกรณีการในคณะกรรมการประชาสัมพันธ์ว่างลง ดังนั้น ในคราวประชุมครั้งที่ 9 วันอังคารที่ 1 เมษายน 2540 และครั้งที่ 10 วันพุธที่ 9 เมษายน 2540 ที่ประชุมได้ลงมติตั้ง นาวาอากาศตรี ประสงค์ สุ่นศิริ และรองศาสตราจารย์มนตรี รูปสุวรรณ เป็นกรรมาธิการ ในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ และเป็นกรรมาธิการในคณะกรรมการประชาสัมพันธ์ แทนตำแหน่งที่ว่างตามลำดับ

สรุปผลการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ ในรอบเดือนเมษายน 2540 (ครั้งที่ 9 - 10)

3. รายงานผลการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในเบื้องต้น

ในคราวประชุม ครั้งที่ 10 วันพุธที่ 9 เมษายน 2540 ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญได้ขอปรึกษาต่อที่ประชุมเกี่ยวกับรายงานการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน ซึ่งคณะกรรมการวิสามัญรับฟังความคิดเห็นและประชาสัมพันธ์ประจำจังหวัดแต่ละจังหวัดได้ดำเนินการมา โดยที่ประชุมเห็นชอบให้ดำเนินการเสนอรายงานเป็นกลุ่มภาค คือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ ภาคเหนือ และรวมทั้งรายงานของคณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นสถาบันการศึกษา องค์การธุรกิจ และองค์การเอกชนในคณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นและประชาพิจารณ์ตามลำดับ ซึ่งผลจากการรับฟังความคิดเห็นที่ได้จากประชาชนนั้นพบว่าประชาชนส่วนใหญ่เห็นชอบในประเด็นหลักการ และสาระสำคัญตามกรอบทั้ง 3 กรอบ คือ กรอบที่ 1 สิทธิ เสรีภาพ และการมีส่วนร่วมของพลเมือง กรอบที่ 2 การตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ และกรอบที่ 3 สถาบันการเมืองและความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันการเมือง จะมีอยู่บ้างบางประเด็นที่ยังมีความเห็นแตกต่างกันในรายละเอียดซึ่งความเห็นต่างๆ ดังกล่าว จะได้มีการรวบรวมและประมวลจัดส่งให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญใช้เป็นแนวทางประกอบการพิจารณาดำเนินการตามภาระหน้าที่ต่อไป.

โดย...สราวุธ สุรพันธ์

ประวัติศาสตร์ระบบขุนของไทย

นับตั้งแต่ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นระบอบประชาธิปไตยซึ่งมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พุทธศักราช 2475 เป็นต้นมา ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายแม่บทสูงสุดในการปกครองประเทศ 15 ฉบับ เริ่มตั้งแต่พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช 2475 เป็นฉบับแรก จนกระทั่งถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ซึ่งเป็นฉบับที่เราใช้อยู่ในปัจจุบัน วิวัฒนาการการเมืองการปกครองของชาติ ที่ได้เปลี่ยนแปลงไปในชั่วระยะเวลาว่าหกสิบปี มีเรื่องราวที่น่าสนใจไม่รู้ และติดตามศึกษารัฐธรรมนูญแต่ละฉบับ ซึ่งได้พยายามจัดทำขึ้นให้เหมาะสมกับสถานการณ์ของบ้านเมืองตามยุคสมัยต่าง ๆ บางฉบับก็มีอายุบังคับใช้ยืนยาว บางฉบับบังคับใช้อยู่ไม่นานเท่าใดก็ถูกยกเลิก แต่ถึงกระนั้นก็เป็นที่น่าสังเกตว่ารัฐธรรมนูญไทยทุกฉบับมีหลักการสำคัญที่ตรงกันอยู่ข้อหนึ่ง คือ ความยึดมั่นในรูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข ของชาติ อำนาจอธิปไตยมาจากปวงชนชาวไทยและพระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจอธิปไตยนั้นตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

การศึกษาเปรียบเทียบรัฐธรรมนูญไทยแต่ละฉบับ ตั้งแต่ต้นจนถึงปัจจุบัน นอกจากจะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อทางราชการแล้ว ยังอาจเป็นกระจุกส่องสะท้อนให้เราได้เหลียวดูหนทางที่เราได้เดินผ่านมาแล้วบนวิถีทางประชาธิปไตย และจะได้นำมาเป็นบทเรียนข้อคิดสำหรับพัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของเราในวันข้างหน้า

รัฐธรรมนูญของไทย
(ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน)

รัฐธรรมนูญ	จำนวนมาตรา	วัน เดือน ปี	รวมเวลา	สาเหตุการสิ้นสุด
1. พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พ.ศ. 2475	39	27 มิ.ย. 2475- 10 ธ.ค. 2475	5 เดือน 13 วัน	ประกาศใช้รัฐธรรมนูญ 10 ธ.ค. 2475
2. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พ.ศ. 2475 (1) แก้ไขเพิ่มเติมว่าด้วยนามประเทศ พ.ศ. 2482 (2) แก้ไขเพิ่มเติมว่าด้วยพระมหากษัตริย์ พ.ศ. 2483 (3) แก้ไขเพิ่มเติมว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. พ.ศ. 2485	68	10 ธ.ค. 2475- 9 พ.ค. 2489	13 ปี 4 เดือน 29 วัน	ประกาศใช้รัฐธรรมนูญ 2489
3. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2489	96	9 พ.ค. 2489- 8 พ.ย. 2490	1 ปี 5 เดือน 30 วัน	ยึดอำนาจการปกครอง โดยคณะรัฐประหาร
4. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2490 (1) แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2490	98	9 พ.ย. 2490- 23 มี.ค. 2492	1 ปี 4 เดือน 14 วัน	ประกาศใช้รัฐธรรมนูญ 2492

รัฐธรรมนูญ	จำนวนมาตรา	วัน เดือน ปี	รวมเวลา	สาเหตุการสิ้นสุด
(2) แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2491		23 มี.ค. 2492-	2 ปี 8 เดือน	ยึดอำนาจจากปกครอง
(3) แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2491	188	29 พ.ย. 2494	6 วัน	โดยคณะรัฐประหาร
5. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2492	123	8 มี.ค. 2495-	6 ปี 7 เดือน	ยึดอำนาจจากปกครอง
6. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2495	20	20 ต.ค. 2501-	12 วัน	โดยคณะปฏิวัติ
7. ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. 2502	183	28 ม.ค. 2502-	9 ปี 4 เดือน	ประกาศใช้รัฐธรรมนูญ
8. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2511	23	20 มิ.ย. 2511	23 วัน	2511
9. ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. 2515	238	20 มิ.ย. 2511-	3 ปี 4 เดือน	ยึดอำนาจจากปกครอง
10. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2517	23	17 พ.ย. 2514	28 วัน	โดยคณะปฏิวัติ
- แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2518	29	15 ธ.ค. 2515-	1 ปี 9 เดือน	ประกาศใช้รัฐธรรมนูญ
11. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2519	29	7 ต.ค. 2517	22 วัน	2517
		7 ต.ค. 2517-	2 ปี	ยึดอำนาจจากปกครอง
		6 ต.ค. 2519	11 เดือน	โดยคณะปฏิรูปการ ปกครองแผ่นดิน
		22 ต.ค. 2519-	28 วัน	ยึดอำนาจจากปกครอง
		20 ต.ค. 2520		โดยคณะปฏิวัติ

รัฐธรรมนูญ	จำนวนมาตรา	วัน เดือน ปี	รวมเวลา	สาเหตุการสิ้นสุด
12. ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. 2520	32	9 พ.ย. 2520- 22 ธ.ค. 2521	1 ปี 1 เดือน 13 วัน	ประกาศใช้รัฐธรรมนูญ 2521
13. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2521 (1) แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2528 (2) แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2532	206	22 ธ.ค. 2521- 23 ก.พ. 2534	12 ปี 2 เดือน 1 วัน	มีต้นกำเนิดจากโครงการ โดยคณะรักษาความ สงบเรียบร้อยแห่งชาติ
14. ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. 2534	33	1 มี.ค. 2534- 9 ธ.ค. 2534	9 เดือน 8 วัน	ประกาศใช้รัฐธรรมนูญ 2534
15. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2534 (1) - แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) พ.ศ. 2535 (2) - แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 (3) - แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2535 (4) - แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2535 (5) - แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2538 (6) - แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2539	233	9 ธ.ค. 2534- 9 ธ.ค. 2534- ปัจจุบัน		

1. พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช 2475

เป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่ 'คณะราษฎร' จัดร่างขึ้นเพื่อใช้เป็นหลักในการปกครองประเทศภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 เมื่อคณะราษฎรร่างรัฐธรรมนูญเสร็จแล้วนำขึ้นทูลเกล้าฯ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงลงพระปรมาภิไธย ประกาศใช้เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2475 รัฐธรรมนูญฉบับนี้มีบทบัญญัติรวมทั้งสิ้น 39 มาตรา

รูปแบบการปกครองตามที่ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับนี้เป็นรูปแบบ 'การปกครองโดยรัฐสภา' ทั้งนี้เพราะว่ารัฐสภา ซึ่งมีสภาเดียวคือ 'สภาผู้แทนราษฎร' มีอำนาจมากกว่าสถาบันทางการเมืองอื่น ๆ ทั้งหมด กล่าวคือ สภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจดูแลควบคุมกิจการของประเทศ ผู้เป็นนายกรัฐมนตรีต้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและได้รับการเลือกจากสภาผู้แทนราษฎรด้วย สำหรับรัฐมนตรีคนอื่น ๆ จำนวน 14 คน ก็เช่นเดียวกันต้องเป็นและได้รับความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรเสียก่อน นอกจากนี้รัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้อำนาจแก่สภาผู้แทนราษฎรในการถอดถอนรัฐมนตรี (กรรมการราษฎร) หรือพนักงานของรัฐบาลผู้หนึ่งผู้ใดก็ได้ (มาตรา 9) โดยที่คณะรัฐมนตรีไม่มีอำนาจที่จะยุบสภาเพื่อให้ราษฎรเลือกตั้งสมาชิกสภาใหม่แต่อย่างใด

เนื่องจากรัฐธรรมนูญฉบับนี้เป็นรัฐธรรมนูญที่คณะราษฎรตั้งใจจะประกาศใช้บังคับเป็นการชั่วคราว จึงมีบทบัญญัติที่ให้ประโยชน์แก่คณะราษฎรเพื่อจัดการสถานการณ์ทั่วไปของประเทศภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองให้เข้าสู่สภาวะปกติ ดังนั้นบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ในส่วนของที่เกี่ยวกับที่มาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจึงแบ่งออกเป็น 3 สมัยคือ

สมัยที่ 1 วาระแรกที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับนี้คณะผู้รักษาพระนครฝ่ายทหารของคณะราษฎรเป็นผู้ให้อำนาจแต่งตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดจำนวน 70 คน

สมัยที่ 2 ภายในเวลา 6 เดือน หลังประกาศใช้รัฐธรรมนูญหรือจนกว่าการจัดประเทศเป็นปกติเรียบร้อย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิก 2 ประเภทคือ

ประเภทที่ 1 ได้แก่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งของราษฎรจังหวัดละ 1 คน ถ้าจังหวัดใดมีราษฎรเกินกว่า 100,000 คน ให้เลือกผู้แทนเพิ่มขึ้นอีก 1 คน ทุก ๆ 100,000 คนนั้น เศษของ 100,000 ถ้าเกินกว่าครึ่งให้นับเพิ่มขึ้นอีก 1

ประเภทที่ 2 ได้แก่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการแต่งตั้งในสมัยที่ 1 มีจำนวนเท่ากับสมาชิกประเภทที่ 1 ถ้าจำนวนเกินให้เลือกกันเองว่าผู้ใดจะคงเป็นสมาชิกต่อไป ถ้าจำนวนขาดให้สมาชิกเลือกบุคคลใด ๆ เข้าแทนจนครบ

สมัยที่ 3 เมื่อจำนวนราษฎรทั่วประเทศได้สอบไล่วิชาประถมศึกษาได้เป็นจำนวนเกินกว่าครึ่งและอย่างช้าต้องไม่เกิน 10 ปี นับแต่วันใช้รัฐธรรมนูญนี้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ 2 ที่มาจากการแต่งตั้งเป็นอันสิ้นสุดไปเหลือเพียงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งเท่านั้น

อย่างไรก็ดี รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวนี้ใช้บังคับเป็นเวลา 5 เดือน กับ 12 วัน และถูกเลิกไปเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2475 ซึ่งเป็นวันที่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญถาวรฉบับแรกของไทย

(ต่อฉบับหน้า...)

ส ร ร ส ร ะ

ปีใหม่ที่หลวงพระบาง

กฤษณา อโศกสิน
(ต่อจากฉบับเดือนเมษายน)

ออกจากวัดเชียงทองแล้ว มตจึงพาพวกเราไปกินอาหารกลางวันที่โรงแรมแห่งหนึ่ง นัยว่าเป็นโรงแรมของราชวิจิตรวาทศิลป์ลาวที่มีการตกแต่งแบบฝรั่ง มีอาหารฝรั่งทยอยกันมาวาง ชวนให้นึกถึง 'มาลีลาว' เมื่อคืนมากมาย จนกระทั่งต้องหาทางกินบรรยากาศโดยถ่ายรูปในท่าที่อิริยาบถต่าง ๆ แก้วหัว

ครั้นमतบอกต่อไปว่าคืนนี้จะชวนกันไปกินอาหารลาวที่ 'แคมคาน' แปลว่าริมแม่น้ำคาน ประดานักชิมก็เริ่มครึกครื้นตื่นเต้น มีอาการเหมือนตอนได้กิน 'งาปีจ้อ' หรือ ผัดพริกขิงของพม่าไม่ผิดไป

'อย่าผัดน้ำเมื่อคืนอร่อยสุดๆ เลย' ทุกคนชมเชยเป็นเสียงเดียว 'ทั้งปลาแดก ก้อยไก่ ลาบเปิด..'

'แต่อะไรๆ ก็ไม่เกินส้มตำ' มนยังคงคร่ำครวญ เขาชิมส้มตำมาตั้งแต่เวียงจันทน์สองชั่วโมงนั้นแล้ว จนเพื่อนฝูงยกนิ้วให้เป็นผู้ชำนาญการส้มตำ ไม่ใช่ผู้ชำนาญการตำ แต่เป็นผู้ชำนาญการชิม ส้มตำของร้านมาลีลาวเป็นส้มตำอร่อยสุดแสน ไม่มีร้านใดแมนเหมือนกัตรงที่ตำอย่างเข้าเนื้อ แกมรส และกลิ่นมะกอกหอมแปลก จัดจานโดดเด่นทั้งสี่รส

'ปลาแม่น้ำก็อร่อยมาก' มีนพิมพ์พำเมื่อได้กินปลาสดใจ 'อุตสาหกรรมแกล็ดวาวๆ ตั้งแต่เข้ามิด ชินไม่ได้กินเมื่อคืน คงกระสับกระส่ายยำแหย่ไปเลยละมด'

คณะท่องเที่ยวที่มีไม่กี่คนคณะนี้ มี 'ฟิลลิ่ง' กับทุกเรื่อง ตั้งแต่ดินทราย ไม้ น้ำ ของกิน ของใช้ แต่ขอให้มีโอกาสประแทรกอยู่ เป็นได้ผลัดกันชม ผลัดกันชม เสียขรมกมเถ เหมือนมีใครสักคนพาเด็กมาเที่ยว ตอนไปพม่า ก็เฝ้าแต่บ้านหยกอยู่นั้นแล้ว ทั้ง ๆ ที่ชื่อจริง ๆ ก็มีเพียงแหวนคนละวง แต่พบหน้ากันครั้งไร ก็จะถูกตึงหยก หยกอยู่ได้ตั้งแต่เข้าจนเที่ยง พักกินข้าวแล้วภาคบ่ายก็พูดถึงหยกอีกนั่นแหละท้ายที่สุด มนถึงกับสรุปว่า 'แล้วเราไปหาหยกกันอีกนะ'

เล่าแบบนี้ คนฟังอาจจะนึกว่า กวีพุทธวิธคณะนี้ไม่มีงานทำหรือไร

เปล่าเลย หามิได้ เพราะงานเต็มมือตาม ๆ กัน ต่างหากเล่า จึงได้หาทาง
พักมือพักตา โดยใช้ปากแทนเป็นครั้งคราว

ในที่สุด รดกพาเรามาถึงวัดวิบูลราช ซึ่งสร้างขึ้นจนเสร็จสมบูรณ์เมื่อ พ.ศ.
2047 โดยสมเด็จพระวิบูลราชเจ้า กษัตริย์รัชกาลที่ 8 ของลาว เมื่อสร้างวัดเสร็จ
เรียบร้อยแล้ว จึงได้สร้างมหาธาตุเจดีย์อีกองค์หนึ่ง สูง 23 วา นามพระธาตุหมากโม
ด้วยว่าเป็นรูปคล้ายแดงโมผ่าครึ่งแล้วคว่ำไว้ แล้วจึงอาราธนา 'พระบางเจ้า' จาก
วัดเชียงทอง โดยพักไว้ชั่วคราวที่วัดมโนรมย์ มาประดิษฐานไว้ที่พระอาราม
วิบูลมหาวิหาร

ต่อมาจึงอัญเชิญไปไว้ ณ วัดใหม่สุวรรณะพุมาราม จนกระทั่งถึงหอคำ

ในรัชสมัยของสมเด็จพระวิบูลราชเจ้ามี พระพุทธศาสนาในประเทศลาว
เจริญรุ่งเรืองสูงสุดจนเกิดนักปราชญ์ผู้แตกฉานในพระไตรปิฎกจำนวนมาก ดังนั้น
สมเด็จพระสังฆราชาวิบูลมหาวิหาราธิบดีศรีสัตนาคนหุต จึงได้แปลคัมภีร์ปัญจะ
ตันตระ อันเป็นคัมภีร์สำคัญภาษาสันสกฤต ออกเป็นภาษาลาว

รวมทั้งการแต่งกภาพวิบูลมาลี หรือโคลงสี่สุภาพ ก็ได้จำเจริญแพร่หลายนับ
จากสมัยนั้นเป็นต้นมา

ในพระอุโบสถของวัดนี้ มีแต่พระพุทธรูปแกะสลักด้วยไม้เป็นอันมาก นับ
จากพระพุทธรูปยืนอันเรียงรายอยู่โดยรอบพระประธานไปจนถึงพระพุทธรูปปาง
ต่าง ๆ ที่วางดารดาษอยู่ด้านข้างจนถึงบันไดด้านหลัง

แม้กระนั้นวัดเก่าแก่แห่งนี้ก็เคยถูกไฟไหม้จนต้องบูรณะปฏิสังขรณ์ขึ้นใหม่ใน
พ.ศ. 2441

กล่าวว่า ในแผ่นดินรัชกาลของสมเด็จพระวิบูลราชเจ้านี้ บ้านเมืองลาวไร้สิ้น
ซึ่งการสงคราม ทุกหนแห่งสงบสุขสันติ อุดมสมบูรณ์ด้วยพืชพันธุ์ธัญญาหาร
พระวิบูลราชเจ้าทรงทะนุบำรุงพระพุทธศาสนาและอยู่ในราชสมบัติทั้งสิ้น 20 ปี
สวรรคตเมื่อ พ.ศ. 2063

สมเด็จพระวิบูลราชเจ้ามีพระราชโอรสพระองค์หนึ่งทรงพระนามว่าพญา
โพธิสารธรรมิราช พญาโพธิสารฯ มีราชโอรส 3 องค์ องค์แรกประสูติแต่พระมเหสี
พระนางยอดคำทิพย์ราชธิดาพระเจ้าเชียงใหม่ ทรงนามว่า เจ้าเชษฐวงษ์โล องค์ถัด
ไปทรงนาม เจ้าล้านช้าง และเจ้าท่าเรือหรือพระวรวงษ์โลเป็นโอรสของมเหสีฝ่ายซ้าย

และพระสนมเอก

เมื่อพระเจ้ากรุงเชียงใหม่ถึงแก่พิราลัยใน พ.ศ. 2089 เจ้าทรายคำราชโอรสได้ครองราชย์แทนอยู่เพียง 3 ปี ก็สิ้นพระชนม์ ไม่มีพระโอรสและพระธิดา เหมาะจะสมจะสืบสันตติวงศ์ เสนาพฤตมาตยจึงพร้อมใจกันเห็นควรเชิญเสด็จเจ้าเชษฐาวังโสมารับราชสมบัติในกรุงล้านช้าง เมื่อตกลงกันเรียบร้อยแล้วจึงมาขอเจ้าเชษฐาวังโสไปครองนครเชียงใหม่

ราชาภิเศกถวายพระนามว่า 'สมเด็จพระไชยเชษฐาธิราชเจ้า' เสดยราชย์ในเมืองรัตนตั้งชาวภินวพิงคบุรีศรีเชียงใหม่ จนกระทั่งพระเจ้าโพธิสารฯ เสด็จสวรรคตเหล่าเสนาที่มีมารดาของเจ้าล้านช้างเป็นตัวตั้งตัวตีปรารถนาจะให้บุตรตนขึ้นครองราชย์จึงชวนกันแข็งข้อ เมื่อสมเด็จพระไชยเชษฐาธิราชเจ้าทรงทราบดังนั้น จึงยกทัพลงมากำจัดพระล้านช้างและพรรคพวกจนทุกสิ่งสงบลง

ฝ่ายท้าวพญาเสนาบดีทั้งนั้นจึงพร้อมใจกันอภิเษกพระเจ้าไชยเชษฐาธิราชเจ้าขึ้นเป็นพระเจ้าแผ่นดินครองนครเชียงใหม่ ทอแล้วแต่งตั้งให้เสนามนตรีบอกไปสู่นครเชียงใหม่ว่าจะไม่เสด็จกลับ เสนาผู้ใหญ่ของเมืองเชียงใหม่ได้ทราบเช่นนั้น ก็เกิดวิวาทแย่งชิงกันเป็นใหญ่ จนเกิดศึกกลางเมือง สมเด็จพระไชยเชษฐาจึงมีพระราชโองการให้ยกกำลังไปปราบปรามจนสงบ

ครั้นถึง พ.ศ. 2098 เสนามนตรีแห่งนครเชียงใหม่ ได้พร้อมใจกันเชิญเจ้าเมกุฎิ ผู้เป็นเชื้อสายพระเจ้ามังรายมาอภิเษกเป็นพระเจ้าแผ่นดิน ทำให้สมเด็จพระไชยเชษฐาธิราชเจ้าทรงพิโรธ จึงยกพลพลโยธาขึ้นไปทีนครเชียงใหม่ ฝ่ายพระเจ้าเมกุฎิก็แต่งแสนน้อยออกมารบด้วย รบสู้ไม่ได้ จึงหนีไปเชิญเจ้าฟ้าหงสาวดีบุเรงนองยกทัพมาตีเมืองเชียงใหม่ จนกระทั่งได้เมืองเชียงใหม่ สมเด็จพระไชยเชษฐาธิราชเจ้าเกรงว่าเจ้าฟ้าหงสาวดีบุเรงนองจะหลอกจับพระองค์ จึงทรงเลิกทัพกลับนครเชียงใหม่

ในปี พ.ศ. 2103 ทรงดำริเห็นว่า นครเชียงใหม่ค่อนข้างคับแคบไม่กว้างขวาง และอยู่ในทางเดินของพม่า หากมีศึกสงครามมาประชิด จะทำการต่อสู้ไม่ถนัด ทั้งพิจารณาเห็นว่าเมืองเวียงจันทน์เป็นนครใหญ่ มีที่ทางท่ามาหากินกว้างขวาง อุดมด้วยข้าวปลาอาหารมากมาย สมควรตั้งเป็นมหานคร เมื่อทรงดำริดังนั้นแล้ว จึงทรงปรึกษารหาหรือกับเสนามนตรีทั้งหลาย เสนามนตรีต่างก็เห็นดีเห็นงาม จึงทรง

มอบนครเชียงทองให้พระสังฆเจ้าอยู่รักษาพร้อมด้วยพระบางเจ้า ครั้นแล้วจึงทรง
ย้ายราชธานีพร้อมอัญเชิญพระแก้วมรกตซึ่งนำมาจากเชียงใหม่และแขกคำ ร่วมทั้ง
ราชสมบัติทั้งมวลลงมาตั้งเมืองใหม่ที่เวียงจันทน์ ขนานนามว่า 'พระนครจันทบุรี-
ศรีสัตนาคนหุตอุมราชธานี' ส่วนนครเชียงทองนั้นเรียกว่า 'นครหลวงพระบาง'
นับแต่นั้นเป็นต้นมา

ชมวัดแล้วไปเดินตลาดตาราพหอมปากหอมคอ จึงกลับไปอาบน้ำแต่งตัว
ทุ่มตรง ก็ไปนั่งหน้าสลอนอยู่ที่ร้านริมแม่น้ำคานซึ่งคนแน่นเหมือนปาวร้องให้มากิน
ฟรี

ที่ร้านนี้ไม่มีส้มตำ เพราะไม่ตำตอนค่ำ.. ก็แปลกดี.. แต่มี ปลาชนิดหนึ่ง ชื่อ
ปลาเซ่ หอต อร่อยมาก-ก-ก กับแจ่มมะเขือเทศ อร่อย มาก-ก-ก เช่นกัน พนักงานเสิร์ฟ
เป็นละอ่อนหน้าใส เล่นเอาคณะทัวร์พึมพำติดตามใจไปตามกัน

กินอ้อมก็กลับโรงแรม เดินเล่นสักครูจึงเข้านอน

รุ่งขึ้น นัดกันออกไปตักบาตร

พระสงฆ์ในหลวงพระบางช่างมากมายเหลือล้น นับหลายร้อยรูป เดินเรียง
ได้ระเบียบมาตามถนนเป็นแถวเหยียดยาว พวกเราไม่มีข้าวปลาอาหาร ก็ใช้เงินนั้น
แหละใส่ลงบาตร พระจะไม่มากอย่างไรไหว ในเมื่อมีวัดถึง 30 แห่ง แต่ละวัดมีพระ
จำพรรษาไม่ต่ำกว่า 20 รูป เข้าขึ้น พระทุกรูปจะเดินออกจากวัดไปตามถนน ถนน
ทุกสายจึงเหลืองอร่ามด้วยกาสาวพัลลภ มีประชาชนชาวลาวยออกมาตักบาตรกัน
พร้อมเพรียงด้วยศรัทธาปลาทในพระพุทธศาสนาอย่างมั่นคง

ข้างฝ่ายเรา ตักบาตรเสร็จก็กลับโรงแรม มานั่งกินเผื่อคนละซามเป็นการ
สังลา ด้วยว่าอีกประเดี๋ยวจะไปแล้ว..เผื่อซามสุดท้ายก็ยังอร่อยอยู่นั่นเอง

จากหลวงพระบาง..บินราวครึ่งชั่วโมง ก็ถึงเวียงจันทน์

เวียงจันทน์ เมืองหลวงใหม่ที่สมเด็จพระไทยเชษฐาธิราชเจ้า กษัตริย์องค์
สำคัญของประเทศลาวเป็นผู้ทรงสถาปนาเมื่อ พ.ศ. 2103

เราจะอยู่เวียงจันทน์ 2 คืน จึงกลับบ้าน..กลับมาทำงานต่อไป

ปัทมกะ

ภาษาไทยในรัฐสภา

ประยงค์ ทองทอง

เมื่อวันอาทิตย์ที่ 25 พฤษภาคม 2540 มุลนิธิตำรง พุฒตาล ร่วมกับชมรมนักพิสูจน์อักษร จัดให้มีการอภิปรายในหัวข้อ "ภาษาไทยในรัฐสภา" ทำให้ผู้เขียนได้เกร็ดจะมากุຍในฉบับนี้เล็กน้อย

ก่อนหน้าจะมีการอภิปราย ท่านประธานวุฒิสภา คุณมีชัย ฤชุพันธุ์ ท่านได้กรุณาไปเป็นปาฐก โดยปาฐกदानำรายการในหัวข้อ "ภาษาไทยกับรัฐสภา" ซึ่งหวังว่าเมื่อมีการถอดเทปออกมาเรียบร้อยแล้ว ท่านสมาชิกคงจะได้อ่านจากสำนวนของท่านประธานเอง สนุกกว่าที่ผู้เขียนจะนำแต่เนื้อหามาสรุปรเอาแต่สาระ

การไปอภิปรายวันนั้น ผู้เขียนมีความประสงค์ 2 ประการแอบแฝงอยู่ ประการแรก คือ อยากฟังว่าท่านประธานจะเล่าอะไรบ้าง ประการที่ 2 จะได้คำมาใช้จากท่านอาจารย์จำรงค์ ทองประเสริฐ ท่านราชบัณฑิตของเรา และผู้เขียนก็สนใจปรารถนาทั้ง 2 ประการ ในการ "คบบัณฑิต" ในคราวนั้น เพราะ "ท่านราชบัณฑิตพาไปหาผล" จริง ๆ

คำแรกที่ผู้เขียนเก็บมาฝากท่านผู้อ่าน คือ มีคนถามว่า คำว่า "ฯพณฯ" ที่เราอ่านว่า "พระนะท่าน" (แต่ความจริงน่าจะอ่านว่า "พระนะหัวเจ้าท่าน" เพราะมาจากคำว่า "พ่อเหนือหัวเจ้าท่าน") นั้น ใช้อย่างไร? เพราะเห็นมีบางคนใช้ว่า

ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ

หรือ ฯพณฯ พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ นายกรัฐมนตรี

ถ้า มีคำนำหน้าชื่อ (เช่นยศ หรือ บรรดาศักดิ์) ก็ไม่สู้กระไร แต่ถ้าเป็นผู้ไม่มียศ เช่น จะใช้

ฯพณฯ นายมีชัย ฤชุพันธุ์ ประธานวุฒิสภา

หรือ ฯพณฯ ประธานวุฒิสภา นายมีชัย ฤชุพันธุ์

ตัวอย่างที่ผู้ฟังตามมานั้น ใช้อย่างไรจึงจะเหมาะสม

ท่านอาจารย์จำรงค์ท่านตอบว่า "ฯพณฯ" นั้น ใช้นำหน้า "ตำแหน่งบุคคล

หรือข้าราชการชั้นผู้ใหญ่" เช่น รัฐมนตรีหรือเอกอัครราชทูต เป็นต้น (แต่ใน พจนานุกรมว่าให้นำหน้าชื่อหรือตำแหน่ง)

เพราะฉะนั้นท่านจึงว่าไม่ค่อยมีปัญหาถ้าเราให้นำหน้าตำแหน่ง เช่น
ฯพลฯ ประธานรัฐสภา นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา
ฯพลฯ ประธานองคมนตรี นายสัญญา ธรรมศักดิ์
ฯพลฯ เอกอัครราชทูตไทยประจำ .... นาย.....

ฯลฯ

คนที่ถามยังถามอีกว่า คนที่พ้นตำแหน่งไปแล้ว เรายังใช้ ฯพลฯ นำหน้า อยู่หรือเปล่า?

ท่านอาจารย์จ่านงค์ก็ตอบว่า ก็เมื่อไม่มีตำแหน่งแล้ว ก็ไม่ต้องใช้ คนถามก็ถามต่อไปว่า อย่างรัฐมนตรีช่วยจะใช้ ฯพลฯ นำหน้าหรือไม่ ท่านก็ตอบว่า ก็รัฐมนตรีท่านเป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่หรือเปล่า?

เพราะฉะนั้นก็น่าจะใช้ด้วย

และดูเหมือนมีคนถามว่าที่เขียน "ฯพลฯ" ก็มี "พลฯ" ก็มีใช้ต่างกันอย่างไร ผู้เขียนแอบถามท่านราชบัณฑิตแล้วท่านว่า "พลฯ" ไม่มีใช้ ผู้เขียนก็เลย จนคำถาม

วันนั้นยังมีคนถามท่านว่าคำว่า "จ่านง" นั้นทำไมจึงมี ศ การันต์ อย่างชื่อของท่านอาจารย์ แต่โดยทั่วไปไม่มีอักษรอะไรการันต์มิใช่หรือ?

ท่านตอบว่า "จ่านง" แผลงมาจากคำ "จง" เป็นคำกริยา แปลว่า "ประสงค์ , มุ่งหวัง, ตั้งใจ" ไม่มีอักษรอะไรการันต์นั้นถูกต้องแล้ว

แต่ชื่อของท่านนั้น มาจาก "จ่าน + องค์" จึงเป็น จ่านงค์ "จ่านะ" ก็คือ ช่านะ หรือ ชนะ นั้นแหละ ชื่อของท่านจึงมีความหมายว่า "ผู้ชนะ" (องค์แห่งชย ชนะ) ฟังท่านอธิบายแล้วเราจึง "จน" คือ "จ่านน" ต่อเหตุผลของท่านอย่าง "ไม่มีทางสู้" (จ่านน = ไม่มีทางสู้, แพ้) เกิดอาการไม่สามารถ "จ่านรรจ์" (เจรจา, พูด, กล่าว) อันใดได้อีกต่อไป

มีคนอารมณ์ขัน (คัน ๆ แสบ ๆ) ถามว่า คำนำหน้าชื่อที่เรียก "ท่านโน่น ท่านนี่" เต็มสถานนั้น เป็นภาษาไทยในรัฐสภาด้วยหรือ?

ผู้เขียนตอบท่านผู้ถามไปว่า คำว่า "ท่าน" นอกจากจะเป็น สรรพนามบุรุษ

ที่ 2 หรือใช้กล่าวถึงผู้ได้ยกย่องในฐานะ **สรรพนามบุรุษที่ 3** แล้ว ปัจจุบันมีคนนำมาใช้เป็น **"คำนำหน้านาม"** ในสภาผู้แทนราษฎรมากที่สุด (ส่วนในวุฒิสภานั้นเรียกกันเองอย่างเกรงใจและให้เกียรติกันเท่านั้น ในเวลาอภิปรายไม่ค่อยจะได้ยินเรียกกัน แม้ท่านประธานวุฒิสภาท่านก็ใช้เรียกเป็นคำนำหน้าตำแหน่งเท่านั้น เช่น ท่านนายกรัฐมนตรี, ท่านประธาน, ท่านรองประธาน, ท่านรัฐมนตรี ฯลฯ เราไม่ค่อยใช้เรียกท่าน ก. ท่าน ข. เพราะเราเห็นว่า คำว่า **"คุณ"** ที่ใช้เรียกนำหน้านามบุคคลก็เป็นการให้เกียรติอันสมควรแก่ฐานะแล้ว

อีกประการหนึ่ง คำว่า **"ท่าน"** นั้น วัฒนธรรมไทยใช้เรียกบุคคลที่มีบรรดาศักดิ์ชั้น หม่อมเจ้า (อย่างเป็นทางการเอง ไม่ใช่เรียกทางราชการ) การเรียกสามัญชนอย่างเราๆว่า **"ท่านโน้น ท่านนี่"** นอกจากกระดากปากแล้ว คนถูกเรียกยังกลัวว่า **"ซีกลากจะกินหัว"** เอาอีกด้วย

แม้คำว่า **"คุณ"** ก็ใช้เรียกบุคคลชั้นหม่อมราชวงศ์ และสตรีผู้มีบรรดาศักดิ์ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้น **"จตุตถจุลจอมเกล้า"** (เป็น **"คุณหญิง"** แต่ยังไม่ได้สมรส) ไม่ใช่คำต่ำ ๆ เมื่อไรเล่า?

ศัพท์รัฐสภา

คณะกรรมการการเลือกตั้ง

คณะกรรมการการเลือกตั้ง หมายถึง คณะบุคคลซึ่งสภาตั้งขึ้นเพื่อพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติ ในวาระที่ 2 หรือพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใดๆ หรือกระทำกิจการใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภาตามที่สภามอบหมาย คณะกรรมการการเลือกตั้ง ประกอบด้วยบุคคลซึ่งสภาแต่งตั้งจากสมาชิกของสภาเท่านั้นและแต่งตั้งเป็นการถาวรตลอดอายุของสภา โดยมีจำนวนและคณะตามความจำเป็นในกิจการของสภานั้น

ข้อบังคับการประชุมของวุฒิสภา พ.ศ. 2538 กำหนดให้สภาตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำวุฒิสภาขึ้น 16 คณะ แต่ละคณะประกอบด้วยกรรมการจำนวนไม่เกิน 17 คน คือ

1. คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์
2. คณะกรรมการการคมนาคม
3. คณะกรรมการการคลัง การธนาคาร และสถาบันการเงิน
4. คณะกรรมการการต่างประเทศ
5. คณะกรรมการการทหาร
6. คณะกรรมการการทองเหี่ยวและการกีฬา
7. คณะกรรมการการบริหารและการยุติธรรม
8. คณะกรรมการการปกครอง
9. คณะกรรมการการแรงงาน และสวัสดิการสังคม
10. คณะกรรมการการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน
11. คณะกรรมการการศึกษาและวัฒนธรรม
12. คณะกรรมการการเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม
13. คณะกรรมการการสาธารณสุข
14. คณะกรรมการกิจการสตรี เยาวชน และผู้สูงอายุ
15. คณะกรรมการสิ่งแวดล้อม
16. คณะกรรมการตรวจรายงานการประชุมและพิจารณาเปิดเผยรายงาน

การประชุมลับ

หากมีความจำเป็นวุฒิสภาจะตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำวุฒิสภาเพิ่มขึ้น

ซึ่งเมื่อใดก็ได้ สมาชิกวุฒิสภาแต่ละท่านจะดำรงตำแหน่งกรรมาธิการสามัญได้ไม่เกิน 2
คณะ

ส่วนข้อบังคับการประชุมของสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2535 ได้กำหนดให้สภาตั้ง
คณะกรรมาธิการสามัญประจำสภาขึ้น 23 คณะ แต่ละคณะประกอบด้วยกรรมาธิการจำนวน
17 คน คือ

1. คณะกรรมาธิการกิจการสภาผู้แทนราษฎร
2. คณะกรรมาธิการกิจการเยาวชน สตรีและผู้สูงอายุ
3. คณะกรรมาธิการการกีฬา
4. คณะกรรมาธิการการเกษตรและสหกรณ์
5. คณะกรรมาธิการการคมนาคม
6. คณะกรรมาธิการการคลัง การธนาคาร และสถาบันการเงิน
7. คณะกรรมาธิการการต่างประเทศ
8. คณะกรรมาธิการติดตามผลการปฏิบัติตามมติของสภาผู้แทนราษฎร
9. คณะกรรมาธิการการทหาร
10. คณะกรรมาธิการการท่องเที่ยว
11. คณะกรรมาธิการการปกครอง
12. คณะกรรมาธิการการพลังงาน
13. คณะกรรมาธิการการยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน
14. คณะกรรมาธิการการแรงงานและสวัสดิการสังคม
15. คณะกรรมาธิการการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
16. คณะกรรมาธิการการศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม
17. คณะกรรมาธิการการศึกษา
18. คณะกรรมาธิการการเศรษฐกิจ
19. คณะกรรมาธิการการสาธารณสุข
20. คณะกรรมาธิการการสิ่งแวดล้อม
21. คณะกรรมาธิการการอุตสาหกรรม
22. คณะกรรมาธิการนโยบายและติดตามผลงานงบประมาณรายจ่ายประจำปี
23. คณะกรรมาธิการพิจารณาเปิดเผยรายงานการประชุมลับ และตรวจ

รายงานการประชุม

หากมีความจำเป็นสภาผู้แทนราษฎรจะตั้งคณะกรรมาธิการสามัญประจำสภา
เพิ่มขึ้นอีกก็ได้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่ละท่านจะดำรงตำแหน่งกรรมาธิการสามัญ
ได้ไม่เกิน 2 คณะ

ຮູ້ສາທາຊາຣຸ່ງປະຫາຣິປໂດຍປະຫາຊນລາວ

ຂໍສອບແວ ຫຼືຄວາມເຫັນ ເທືອກຈັດທ່າທີ່ສມບຸຣນີ ຮວມທັງຕ່ຳຖາມຫຼືຂໍສອບສັຍໃນສ່ຳຣະ 'ສາວຸພິເສາ'

ໂປຣຕຕິດຕໍ່ : ກອຸກກປຣະຫາສັມພັນຍ໌ ສ່ຳນັກງານເລຫາຣິກາຣຸພິເສາ
ຖນນູ່ທອຸງໃນ ກທ 10300 ໂກຣທ໌ທ໌ 244-1667 - 60

ພິນຍ໌ທີ່ກອຸກກພິນຍ໌ ສ່ຳນັກງານເລຫາຣິກາຣຸພິເສາ ໂກຣ. 244-1741